

1. Podsumowanie selekcji wniosków aplikacyjnych z pierwszego roku realizacji programu „Uczenie się przez całe życie” dla podprogramu Partnerskie Projekty Szkolne.

Rok 2007 był pierwszym rokiem realizacji programu „Uczenie się przez całe życie”. Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej za priorytetowe uznano projekty, których realizacja została rozpoczęta w roku ubiegłym lub dwa lata wcześniej. W konkursie wniosków do podprogramu Projekty Szkolne w polskiej Narodowej Agencji wyłoniono do realizacji 685 projektów z 1590 zgłoszonych do konkursu. Pierwsza z kategorii projektów szkolnych to projekty wielostronne realizowane przez minimum 3 szkoły z trzech różnych krajów uczestniczących w programie, druga to projekty dwustronne realizowane przez dwóch partnerów zorientowane na naukę języka obligatoryjnie zawierające wzajemną obustronną wymianę klas / uczniów.

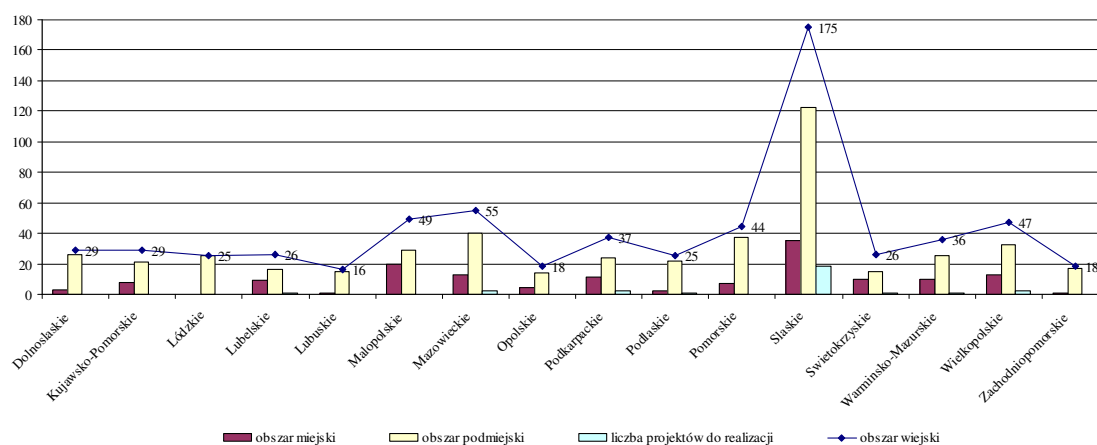
Tabela nr 1 Podsumowanie selekcji wniosków w edycji 2007 roku programu „Uczenie się przez całe życie”

Typ projektów	Liczba projektów w konkursie	Liczba projektów zaakceptowanych do realizacji	Środki finansowe przyznane na projekty zaakceptowane do realizacji [Eur]	Lata realizacji projektów zaakceptowanych		
				1	2	3
Projekty wielostronne	1424	655	7349000	67	260	328
Projekty dwustronne	166	26	512000	26		
RAZEM:	1590	681	7861000	93	260	328

Źródło danych: FRSE, dane własne, styczeń 2008 roku

Jednostki wnioskujące do programu pochodzą głównie z terenów miejskich. W tegorocznym konkursie najwięcej zakwalifikowanych podmiotów do realizacji projektów wielostronnych pochodzi z województwa śląskiego (183). Województwo śląskie wyraźnie góruje liczbą szkół uczestniczących w programie „Uczenie się przez całe życie” nad innymi regionami: mazowieckim (59), małopolskim (51) i wielkopolskim (51). W przypadku projektów dwustronnych najwięcej szkół aplikowało z województw śląskiego (8), mazowieckiego (4) i wielkopolskiego (4).

Wykres nr 1 Rozkład terytorialny polskich jednostek wnioskujących do programu „Uczenie się przez całe życie” - wielostronne Partnerskie Projekty Szkolne.

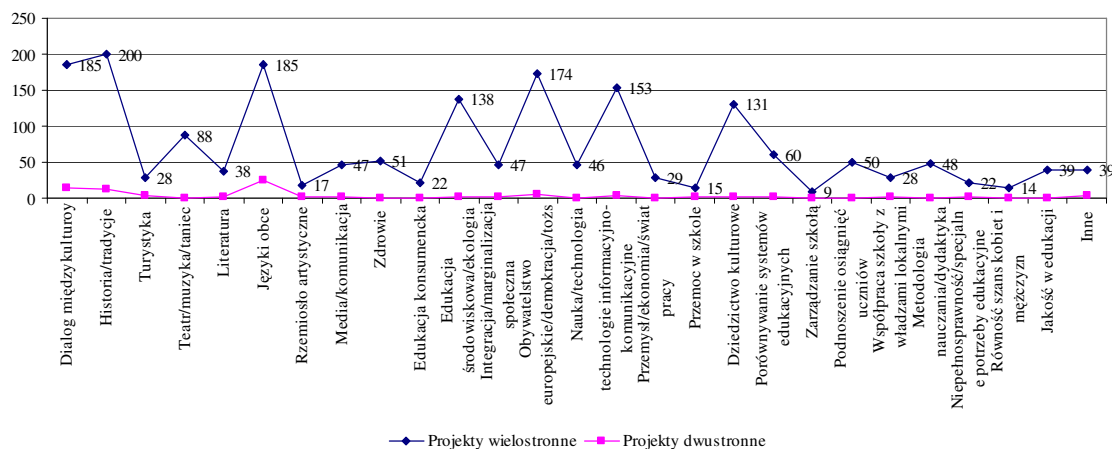
Źródło danych: FRSE, dane z wniosków aplikacyjnych, styczeń 2008 roku, N=655

Projekty wielostronne realizowało będzie 15 placówek wychowania przedszkolnego, 271 placówek kształcenia podstawowego oraz 356 placówki kształcącej na poziomie ponadpodstawowym (13 – inny typ placówki). 148 polskich szkół podejmie trud koordynowania prac przy realizacji projektów wielostronnych i dwustronnych.

Projekty zakwalifikowane najczęściej dotyczą *historii i tradycji*, w 200 złożonych projektach wskazano na tę dziedzinę tematyczną. Tematykę *dialogu interkulturowego i języków obcych*

powiązano z 185 projektami. Wymieniona tematyka dobrze koresponduje z podstawowym celem horyzontalnym programu: promowanie świadomości znaczenia różnorodności kulturowej i językowej w Europie oraz świadomości potrzeby walki z rasizmem, uprzedzeniami i ksenofobią. W tegorocznej edycji konkursu dużą popularnością cieszą się także tematy *uropejskiego obywatelstwa* ze 174 wskazaniem, *technologie informacyjno-komunikacyjne* (153), tradycyjnie już popularne jest *dziedzictwo kulturowe* (131) oraz *edukacja środowiskowa i ekologia* (138).

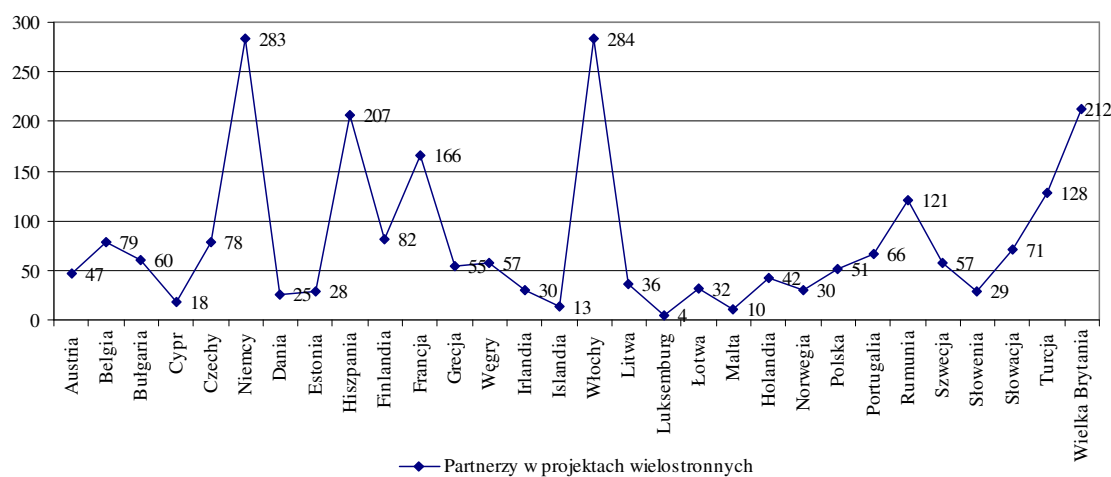
Wykres nr 2 Tematyka projektów zaakceptowanych do realizacji w pierwszej edycji programu „Uczenie się przez całe życie”

Źródło danych: FRSE, dane z wniosków aplikacyjnych, listopad 2007 roku, użytkownik miał do wyboru maksymalnie 3 opcje

Szkoły polskie zakwalifikowane w tegorocznej edycji realizowały będą projekty wielostronne z ponad 2300 partnerami z innych krajów europejskich oraz partnerami z Turcji. Z grupy krajów: Niemcy (283), Włochy (284), Wielka Brytania (212) i Hiszpania (207) pochodzi najwięcej szkół partnerskich. Planowana jest intensywna współpraca z Francją, Turcją (128) i Rumunią (121), 166 krajów partnerskich realizujących projekty to szkoły francuskie. Zgłoszone projekty wielostronne realizowane będą najczęściej przez 3 lub 4 partnerów ale nierzadko w skład grupy realizującej projekt wchodzić będzie od 5 do 10 partnerów.

Wykres nr 3 Zestawienie liczby krajów partnerskich realizujących projekty wielostronne w pierwszej edycji programu „Uczenie się przez całe życie”

Źródło danych: FRSE, dane z wniosków aplikacyjnych, listopad 2007 roku

Tabela nr 2 Plany wykorzystania przyznanych środków finansowych w rozkładzie regionalnym dla projektów wielostronnych i dwustronnych

Region	Projekty wielostronne Przyznane środki finansowe w [Eur]	Projekty dwustronne Przyznane środki finansowe w [Eur]
Dolnośląskie	320000	
Kujawsko-Pomorskie	332000	
Łódzkie	280000	40000
Lubelskie	279000	
Lubuskie	165000	16000
Małopolskie	549000	36000
Mazowieckie	622000	76000
Opolskie	189000	
Podkarpackie	450000	20000
Podlaskie	320000	
Pomorskie	471000	32000
Śląskie	2082000	144000
Świętokrzyskie	263000	
Warmińsko-Mazurskie	327000	
Wielkopolskie	439000	72000
Zachodniopomorskie	232000	40000
Razem: 7796000 Eur	7320000	476000

Wszystkie projekty wielostronne jest realizują dwa podstawowe zadania operacyjne programu „Uczenie się przez całe życie”:

- *podnoszenia jakości i zwiększania mobilności uczniów i nauczycieli,*
- *podnoszenia jakości i zwiększania liczby projektów realizowanych pomiędzy szkołami.*

Szkoły deklarowały wypełnianie w trakcie realizacji projektu jednego z dodatkowych ogólnych celów operacyjnych programu:

- *wspieranie nauki języków obcych – zadeklarowało 309 jednostek,*
- *wspieranie rozwoju materiałów, usług, praktyk i metod pedagogicznych opartych na wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) – wybrały 162 jednostki,*
- *podnoszenie jakości i wymiaru europejskiego w kształceniu nauczycieli – 30 szkół,*
- *wspieranie innowacji w doskonaleniu podejść pedagogicznych i sposobach zarządzania szkołą – 61 szkół*

Spójrzmy jak planowana jest realizacja pierwszego z zadań operacyjnych. Na etapie wniosku szkoły uczestniczące w projektach planowały wyjazdy zagraniczne¹ na lata 2007 – 2009. Według planów w ramach projektów wielostronnych i dwustronnych w wyjazdach będzie uczestniczyło:

- 14527 uczniów w tym 447 uczniów ze specjalnymi potrzebami,
- 18050 personelu w tym 21 nauczycieli ze specjalnymi potrzebami,
- 300 osób spośród instytucji nazywanych partnerami stowarzyszonymi².

Polscy beneficjenci programu będą uczestniczyli w *spotkaniach roboczych, wymianie klas/uczniów, wymianie nauczycieli, wizytach studyjnych dyrektora szkoły i stażach*. Zgodnie z wnioskami aplikacyjnymi w wielostronnych projektach w *wizytach roboczych* będzie uczestniczyło 11400 uczniów i 14897 nauczycieli, w projektach dwustronnych 264 uczniów i 105 osób personelu. Na *wizyty studyjne* w ramach projektów wielostronnych wyjedzie 878 osób a na *wizyty studyjne* w

¹ Finansowane mogą być tylko wyjazdy zagraniczne do szkół, które otrzymają dofinansowanie na realizację projektu szkolnego lub na działania organizowane w ramach projektów lub sieci w programie „Uczenie się przez całe życie”, np. konferencje w ramach sieci tematycznych Comeniusa

² Partnerzy stowarzyszeni to instytucje takie jak: stowarzyszenia, władze lokalne i regionalne, przedsiębiorstwa itp., aktywnie wspierające prace i działania związane z projektem. Instytucje te nie posiadają jednak statusu „oficjalnego” uczestnika oraz nie otrzymują dofinansowania z programu Comenius.

projektach dwustronnych 17 osób. Planuje się uczestnictwo w *stażach nauczycielskich* dla 76 nauczycieli.

1. Podsumowanie programu Socrates – Comenius1 Projekty Szkolne, lata 2000-2006

Szkolne projekty w programie Socrates (2000–2006) realizowane były w ramach trzech akcji podprogramu Comenius1: szkolne projekty, projekty rozwoju szkoły i językowe projekty. Jeżeli uwzględnić liczbę zgłoszonych wniosków Comenius1 był najpopularniejszym podprogramem programu Socrates. Projekty szkolne i projekty rozwoju szkoły prowadzone były przez 1 rok, 2 lub 3 lata a szkoły rozliczane były z wydatkowanych środków i merytorycznych działań po okresie jednego roku.

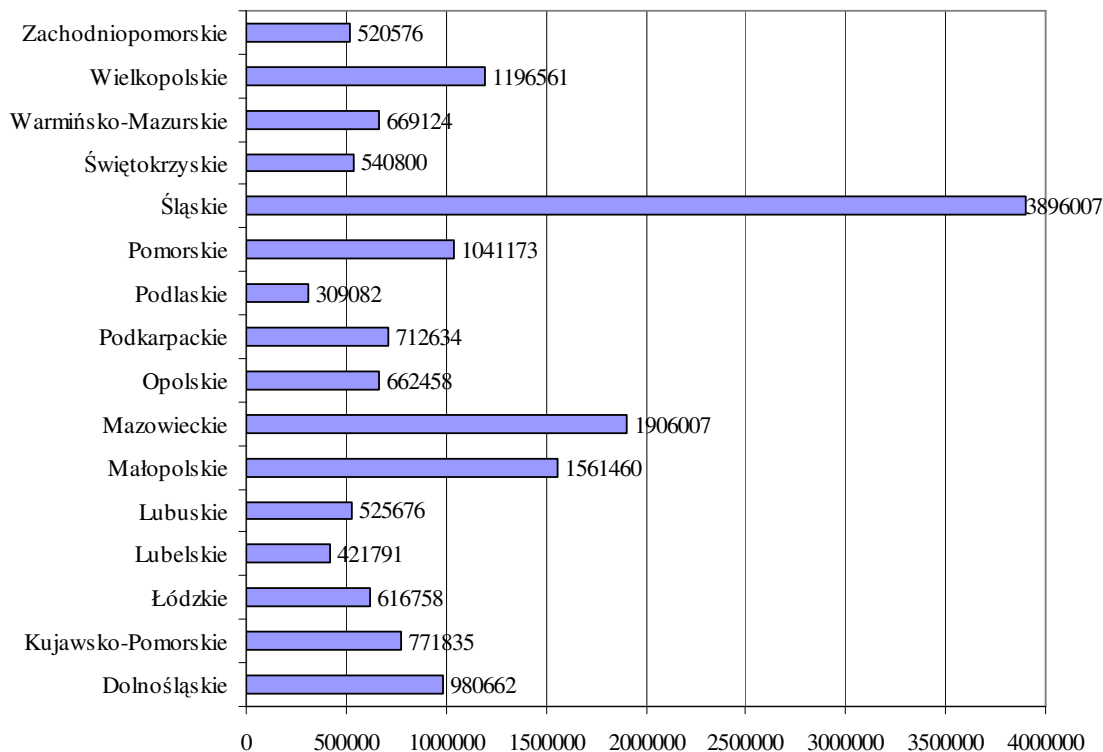
W latach 2000-2005 na realizację projektów szkolnych wydatkowano 16 336 830 Eur. Budżet w 2006 roku na szkolne projekty wynosił 6 101 911 Eur (*projekty te są w trakcie rozliczania finansowego i merytorycznego*). Przez okres realizacji programu w aplikowaniu najaktywniejsze były województwa: śląskie, mazowieckie, małopolskie i wielkopolskie. Przewaga województwa śląskiego w wykorzystaniu środków unijnych w edukacji nad pozostałymi regionami jest wyraźna przez wszystkie lata realizacji programu Socrates. W tym najprężniejszym z regionów do 2006 r. wykorzystano 38 960 067 Eur , w najmniej aktywnym regionie podlaskim 309 082 Eur.

Liczba aplikujących jednostek zwiększała się z roku na rok i znacząco wzrosła w roku 2004 po umożliwieniu zdalnej rejestracji wniosku przez Internet. W roku 2001 zrealizowano 473 projekty w tym 435 szkolnych projektów, 1071 w 2005 roku, w tym 858 szkolnych projektów, 137 projektów rozwoju szkoły i 76 językowych. W ostatniej edycji programu zrealizowano 1117 projektów. Aplikowały najczęściej gimnazja w dalszej kolejności szkoły podstawowe a liczba aplikujących szkół zawodowych i przedszkoli rosła również w każdym kolejnym roku.

W ramach rozliczonych finansowo i zamkniętych projektów (projekty z lat 2001-2005) wyjechało w sumie 14 110 osób personelu i 13749 uczniów. Wraz z rosnącą liczbą beneficjentów programu rosła też liczba wyjeżdżających. Przy czym w skali całego programu liczebność obu grup wyjeżdżających nauczycieli i uczniów była porównywalna.

Ogółem 816 polskich jednostek koordynowało pracę międzynarodowych zespołów partnerskich. W latach od 2001 do 2006 najczęściej wybierani partnerzy to placówki oświatowe z Włoch, Niemiec, Hiszpanii a następnie z Francji i Anglii a dalej Turcji i Rumunii. Dla przykładu, w 2006 r. zakwalifikowano uczestnictwo w projektach 552 partnerów z Włoch, 485 partnerów z Niemiec, 388 z Hiszpanii, 294 z Francji i 374 z Anglii. Poza grupą krajów przodujących w latach 2001-2006 często wybierano partnerów z Czechosłowacji, Finlandii, Grecji i Portugalii.

Wykres nr 4 Finansowe środki wykorzystane na realizację szkolnych projektów w latach 2000 – 2005 wg rozkładu regionalnego podane w [Eur]

Źródło danych: FRSE, dane z wniosków aplikacyjnych, listopad 2007 roku

Rosła jakość zgłaszanych projektów z konkursu na konkurs o czym świadczą wyniki selekcji, relatywnie niewielka liczba wniosków odrzuconych z przyczyn formalnych oraz wysokie oceny z merytorycznej oceny realizacji projektów³ przeprowadzanej na zakończenie każdego roku trwania projektu. Dla przykładu w 2005 r. tylko 4 projekty na 1066 ocenionych zostały uznane przez ewaluatorów Narodowej Agencji za *złe*, wykonanie 83 uznano za *standardowe*, 560 jako *dobre*. Ocenę *bardzo dobrą* uzyskały 283 projekty a 137 uznano za godne upowszechniania czyli zakwalifikowano je do przykładów *dobrej praktyki*.

Analiza końcowych raportów statystycznych⁴ beneficjentów za lata 2004 i 2005 wykazała, że rezultatem prac metodą projektu najczęściej były materiały na CD-Rom (1539), następnie prace artystyczne (1389), publikacje drukowane książki/broszury/ulotki (1340), dokumenty strategiczne (1312), strony www (1243). Wśród innych wymienionych produktów powstało 1020 filmów wideo, 932 materiały pedagogiczne oraz 681 przedstawień teatralnych.

W 2005 r. realizatorzy 990 projektów oceniając wpływ prac na uczniów w pierwszej kolejności wymieniali: wzrost motywacji (944) i umiejętności językowych (921) oraz podniesienie umiejętności w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (871). Następnie wymieniano wzrost pewności siebie (844), zwiększenie znajomości kraju i kultur szkół partnerskich (829) i umiejętności społecznych (821).

Nieco inaczej postrzegany jest wpływ projektu na nauczycieli, na pierwszym miejscu wymieniony jest wzrost wiadomości o kraju i kulturze krajów szkół partnerskich (940) i kolejno zwiększenie

³ W ocenie realizacji projektu na podstawie sprawozdania merytorycznego z działań beneficjentów oceniano między innymi: programy wychowawczy, profilaktyczny i dydaktyczny placówki, rozwój kompetencji uczniów i nauczycieli, szeroko rozumianą współpracę między nauczycielami, uczniami i środowiskiem lokalnym, upowszechnianie projektu oraz wykorzystanie rezultatów i możliwość ich zastosowania w przyszłości.

⁴ Dokument uzupełniający dla końcowego raportu merytorycznego zawierający tylko odpowiedzi liczbowe i logiczne beneficjentów na następujące grupy pytań:

umiejętności w zakresie nowoczesnych technologii informacyjno - komunikacyjnych (919), umiejętności językowych (897), umiejętności zarządzania projektem (867), motywacji (831) oraz umiejętności pedagogicznych (668).

W ocenie wpływu projektu na szkołę podkreślano poprawę współpracy między nauczycielami (875), wprowadzenie zmian w podejściu do nauczania języków obcych (791) oraz zmian lub innowacji do programu nauczania (565), doświadczenia z realizacji projektu usprawniały zarządzanie szkołą (476), najrzadziej zaś skutkowały zmianami w organizacji szkoły (434).

Polska Narodowa Agencja przywiązywała dużą wagę do oceny jakości programu i upowszechniania wymiernych rezultatów projektów. Przeprowadzono dwie ewaluacje programu Socrates i wydano opracowania zawierające podsumowania z obserwacji stanu i przebiegu realizacji projektów Comeniusa. Fundacja uczestniczyła w międzynarodowym przedsięwzięciu: budowie bazy danych EST (European Share Treasure) do rejestracji i publikacji projektów i wytworzonych w trakcie realizacji produktów w podprogramach Comenius i Grundtvig. Polskie produkty rejestrowane są w bazie od 2004 roku a dostępne poprzez stronę internetową: www.est.org.pl. Projekty Comenius zakwalifikowane jako *przykłady dobrej praktyki* zgłaszane były do konkursów, między innymi do sześciu edycji Konkursu EUROPRODUKT.